

BOLALAR MAYDONCHALARI UCHUN LANDSHAFT DIZAYNI: XAVFSIZ VA QIZIQARLI MAKONLAR YARATISH

Beknazarova Mahbuba Nortojiyevna

Termiz davlat muhandislik va agrotexnologiyalar universiteti assistenti

E-mail: maxbek1993@gmail.com

Annotatsiya: Bolalar maydonchalari landshaft dizayni nafaqat estetik jihatdan jozibali, balki xavfsiz, qulay va rivojlantiruvchi bo'lishi kerak. Ushbu maqolada bolalar o'yin hududlarini loyihalashning asosiy tamoyillari – xavfsizlik, tabiiy elementlardan foydalanish, qiziqarli o'yin zonalarini yaratish, ekologik barqarorlik va jamiyatni jalb qilish masalalari ko'rib chiqiladi. Zamonaviy yondashuvlar orqali maydonchalar bolalar uchun yanada qiziqarli va foydali makonlarga aylanishi mumkin

Kalit so'zlar: Bolalar maydonchalari, landshaft dizayni, xavfsizlik, tabiiy elementlar, ekologik barqarorlik, interaktiv o'yin, jamiyat integratsiyasi, bolalar rivojlanishi, o'yin muhitini loyihalash, inkluziv dizayn.

Kirish

Bolalar maydonchalari faqatgina dam olish joyi emas, balki bolalarning jismoniy, aqliy va ijtimoiy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Yaxshi tashkil etilgan maydoncha xavfsizlik, qiziqish va ijodkorlikni oshiruvchi landshaft elementlarini o'z ichiga oladi hamda tabiat bilan bog'liqlikni mustahkamlaydi. Ushbu maqolada bolalar maydonchalari landshaft dizaynining asosiy tamoyillari – xavfsizlik, qulaylik, estetika va barqarorlik haqida so'z yuritiladi.

1. Xavfsizlik va Qulaylik; Maydoncha loyihalashda xavfsizlik birinchi o'rinda turadi. Quyidagi chora-tadbirlar xavfsiz muhitni ta'minlaydi:

Yumshoq va zarba yutuvchi yuzalar: rezina qoplama, qum yoki sun'iy maysa kabi materiallardan foydalanish yiqilish natijasida jarohatlanish xavfini kamaytiradi.

Yoshga mos zonalarga ajratish: har xil yoshdagi bolalar uchun alohida o'yin zonalarini ajratish kichik yoshdagilarning kattalar uchun mo'ljallangan jihozlar bilan o'ynash xavfini oldini oladi.

Soyabonlar va ob-havo himoyasi: Daraxtlar, pergolalar yoki maxsus mato soyabonlar bolalarni quyosh nurlaridan himoya qiladi.

Nogironlar uchun moslashtirilgan yondashuv: rampalar, keng yo‘laklar va maxsus o‘yin jihozlari imkoniyati cheklangan bolalar uchun ham maydonchani qulay qiladi.

2. Tabiiy elementlar va yashil hududlar. Tabiiy elementlarni o‘yin maydonlariga kiritish bolalarning hissiy tajribasini oshiradi va ekologik ongini rivojlantiradi:

Maysa, daraxtlar va butalar: ular soya berish, havoni tozalash va dam olish uchun yoqimli muhit yaratishga xizmat qiladi. Tabiiy o‘yin elementlari: Yog‘och to‘siqlar, katta toshlar va qum havzalari bolalarning tasavvurini boyitib, tabiat bilan bog‘liqlikni mustahkamlaydi.

Biologik rang-baranglikni Qo'llab-quvvatlovchi ekish: Mahalliy o'simliklardan foydalanish kapalaklar, qushlar va boshqa hayvonlarni jalb qilib, maydonchani yanada jozibali qiladi.

3. Qiziqarli o'yin maydonchalari; O'yin maydonchalari bolalarning ijodkorligini, muammolarni hal qilish qobiliyatini va ijtimoiy muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishi kerak:

Ko'p darajali o'yin tuzilmalari: Platformalar, tunnellar va tirilish devorlari bolalarni jismoniy va aqliy jihatdan sinovdan o'tkazadi.

Interaktiv suv elementlari: Favvoralar va kichik suv havzalari bolalarga yoqimli his-tuyg'ular baxsh etadi va issiq ob-havoda salqinlik ta'minlaydi.

Musiqiy va sensorik o'yin zonalari: Qo'ng'iroqlar, turli fakturalarga ega yuzalar va interaktiv panellar bolalarning hissiy idrokini rag'batlantiradi.

4. Barqaror va ekologik toza dizayn; Barqaror yondashuv bolalar va atrof-muhit uchun uzoq muddatli foyda keltiradi:

Qayta ishlangan va zaharsiz Materiallar: O'yin jihozlari va qoplamalar uchun ekologik toza materiallardan foydalanish atrof-muhitga salbiy ta'sirni kamaytiradi.

Yogʻingarchilik Suvini Toʻplash va Oʻtuvchi Yuzalar: Ushbu texnologiyalar suv oqimini nazorat qilishga va hududning mikroiklimini muvozanatda saqlashga yordam beradi.

Energiya tejamkor yoritish: Quyosh energiyasida ishlovchi chiroqlar xavfsizlikni oshirib, energiya sarfini kamaytiradi.

5. Jamiyat va madaniy integratsiya; Bolalar maydonchalari mahalliy madaniyatni aks ettirishi va jamoani birlashtirishi mumkin: mahalliy tarix, folklor yoki tabiiy landshaft elementlaridan ilhomlangan dizayn maydonchaga oʻziga xoslik baxsh etadi.

Jamiyatni jalb qilish: Aholini loyihalash jarayoniga jalb qilish maydonchani mahalliy ehtiyojlarga mos boʻlishini taʼminlaydi.

Koʻp maqsadli makonlar: Piknik zonalari, ochiq osmon ostidagi sinflar yoki fitnes maydonlari turli yoshdagi insonlarning bir joyda vaqt oʻtkazishiga imkon yaratadi.

Xulosa

Yaxshi rejalashtirilgan bolalar maydonchasi shunchaki chiroyli joy emas, balki xavfsiz, qiziqarli va inklyuziv makon boʻlishi kerak. Tabiiy elementlarni,

interaktiv o'yin zonalarini va barqaror yechimlarni o'z ichiga olgan dizayn nafaqat bolalar, balki butun jamiyat uchun foydali bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Tashqi tarmoqlar va inshootlar. Toshkent, 1997 y.
2. . QMQ 02.04.01-97. Bino va inshootlari shahobchalarining suv ta'minoti va kanalizatsiyasi. Toshkent, 1997 y.
3. .Adilova L.A. SHaharsozlik asoslari va landshaft arxitekturas. II-qism.
4. Landshaft arxitekturas. –T., 2010.
5. Ожегов С.С. История ландшафтной архитектуры. –М., 2006.
6. .Сычева А.В. Ландшафтная архитектура. –М., 2008.
7. . www.arx.ru
8. . www.hotelchg.ru
9. www.novate.ru
10. www.google.ru
11. Жураев, С., & Беккамов, М. (2022). КЛАССИФИКАЦИЯ ВИСЯЧИХ МЕТАЛЛИЧЕСКИХ КОНСТРУКЦИЙ (ТРОСОВЫХ И МЕМБРАННЫХ) ПОКРЫТИЙ. O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI, 2(14), 997-1002.
12. Жураев, С., & Сатторов, К. (2023). Расчет Тросовых Висячих Покровтий В Пк Лира. Periodica Journal of Modern Philosophy, Social Sciences and Humanities, 16, 119-123.
13. Жўраев, С. (2023). АЛИШЕР НАВОИЙ ДАВРИ ИМОРАТЛАРИНИНГ АРХИТЕКТУРАСИ. O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI, 2(16), 142-146.

14. Turayev, S., & Sanjar, J. (2023). ZILZILA VAQTIDA BINO VA ZAMIN GRUNTLARINING O'ZARO TA'SIRI. Finland International Scientific Journal of Education, Social Science & Humanities, 11(2), 410-414.
15. Sanjar, J. (2023). DEVELOPMENT OF CULTURE AND ENTERTAINMENT PARKS. American Journal of Pedagogical and Educational Research, 9, 49-52.
16. Жураев, С., & Тураев, Ш. (2023). ДВУХПОЯСНЫЕ ПРЕДВАРИТЕЛЬНО НАПРЯЖЕННЫЕ СИСТЕМЫ. ИЮДКОР О'QITUVCHI, 3(29), 77-81.